

Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского
Серия «Юридические науки». Том 26 (65). 2013. № 2-1 (Ч. 1). С. 423-427.

УДК 349.41

ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ АГРАРНИХ РЕФОРМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У СУЧАСНІЙ НАУЦІ АГАРНОГО ПРАВА

Пасечник О. С.

*Таврійський національний університет ім. В. І. Вернадського
м. Сімферополь, Україна*

Стаття присвячена аналізу сучасних наукових тенденцій, які сформувались в аграрному праві, стосовно ролі та місця порівняльно-правового аналізу аграрних реформ зарубіжних країн в зазначеній науці. Обґрунтована необхідність застосування зарубіжного досвіду аграрних перетворень з метою удосконалення методологічної, теоретичної та законодавчої бази реформування аграрних відносин в Україні. Автор дослідив наукову думку зарубіжних вчених стосовно поняття порівняльно-правового аналізу. З огляду на сучасні тенденції в правовому регулюванні земельних відносин, автор визначив роль та місце порівняльно-правового аналізу аграрних реформ зарубіжних країн в науці аграрного права.

Ключові слова: порівняльно-правовий аналіз, аграрна реформа, поняття земельної реформи в Україні, земельні відносини.

Постановка проблеми. Актуальність теми статті обумовлена необхідністю пошуку в Україні сучасної національної моделі реформування аграрних відносин. Основні напрямки якої, на нашу думку, повинні бути розроблені з урахування зарубіжного досвіду країн, які вже успішно пройшли шлях аграрних перетворень. Наукові дослідження шляхом порівняльно-правового аналізу аграрних реформ зарубіжних країн є джерелом зарубіжного досвіду аграрних перетворень та запорукою вдалого розв'язання проблем у напрямі реформаційних процесів, в аграрному секторі України. До того ж, дослідження шляхом порівняльно-правового аналізу в галузевих юридичних науках дає можливість появи нових самостійних дисциплін. Таким чином, усе вищевикладене обумовлює необхідність вивчення даної проблеми.

Мета та задачі дослідження. Мета нашого дослідження полягає в комплексному аналізі сучасних наукових тенденцій щодо місця та ролі порівняльно-правового аналізу аграрних реформ зарубіжних країн в сучасній науці аграрного права, та розкриття негативних та позитивних сторін застосування зарубіжного досвіду в національній правовій системі аграрних перетворень.

Для досягнення зазначеної мети в процесі написання статті автором вирішувались наступні завдання:

- розглянути погляди науковців щодо визначення поняття порівняльно-правового методу;
- розкрити проблеми щодо використання зарубіжного досвіду аграрних перетворень в національній правовій системі;
- дослідити вплив сучасних наукових досліджень аграрних реформ зарубіжних країн шляхом порівняльно-правового аналізу на національні реформаційні процеси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Починаючи розгляд даного питання, слід зазначити, що сучасні вітчизняні та зарубіжні науковці досліджують питання реформаційних процесів шляхом порівняльно-правового аналізу. Висновки вітчизняних наукових досліджень на основі порівняльно-правового аналізу успішно використовуються при вирішенні проблем в аграрному секторі. Результативність цих досліджень підтверджується часом.

Серед сучасних представників вітчизняної та зарубіжної науки, які глибоко досліджують питання реформаційних процесів шляхом порівняльно-правового аналізу, слід відзначити таких вчених, як Г.Є. Бистров, В.И. Кирюшкин, В.С. Нерсесянц, В.В. Носік, С.А. Никольский, Тихомиров, Е.С. Строев, Ю.С. Тихомиров та інших.

Аналізуючи стан розвитку питання використання порівняльно-правового аналізу аграрних реформ зарубіжних країн, в сучасній науці аграрного права слід відмітити вагомий внесок академіка Г.Є. Бистрова [3, 10]. У своїх дослідженнях вчений, використовуючи метод порівняльно-правового аналізу, обґрунтовує наявність в законодавстві, практиці та правовій доктрині зарубіжних країн різних юридичних моделей реформування земельних відносин. Автор розглядає реформування земельних відносин як основну складову аграрної реформи, важливою частиною якої, в свою чергу, є земельна реформа. Г.Є. Бистров у своїх дослідженнях стверджує, що аграрне законодавство України рухається в тому ж напрямку, що і законодавство ринково-орієнтованих країн Східної Європи. На думку вченого, подібна динаміка еволюції аграрного законодавства може розглядатися як перша юридична модель реформування сільського господарства, в основі якої полягає приватизація землі та перерозподіл державного і суспільного земельного фонду [3, 10].

Але при цьому істотне значення мають висновки вченого про необхідність доцільного вивчення правового досвіду саме країн Юго-Східної Азії, в аграрній реформі якого відображається друга юридична модель реформування земельних відносин, основним змістом якої є легалізована роздача землі фермерським господарствам. Автор підкреслює, що незважаючи на те, що законодавство країн Юго-Східної Азії визнає державну і колективну власність в сільському господарстві як основні її види, правовий досвід даних держав містить багато корисного в питаннях публічно-правового регулювання аграрних відносин в рамках таких правових інститутів, як державне регулювання ціноутворення, кредитування, фінансування, оподаткування сільськогосподарських товаровиробників [3, 11].

Серед молодих вчених слід відмітити дослідження Чау Тхі Хань Ван «Земельне законодавство Соціалістичної Республіки В'єтнам і України: порівняльно-правовий аналіз», та Андрія Георгійовича Арнаут «Земельна реформа в Україні та Румунії: порівняльно-правовий аналіз законодавства», у яких автори завдяки порівняльному-правовому аналізу запропонували результативні шляхи вдосконалення земельного законодавства [4, 5].

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній правовій науці порівняльно-правовий аналіз є фундаментальним методом дослідження для загальних та спеціальних галузей права.

На думку В. Нерсесянца, порівняльно-правовий метод виступає в цілісному вигляді і нерозривно пов'язаний з предметом. Так само він висловлює думку, що різні

правові дослідження являють собою різні рівні конкретизації, тобто зачіпає різні аспекти правової дійсності, а так само мають концептуальну єдність. Це так само виражається в єдності методологічних досліджень, в якому порівняльно-правовий метод відіграє важливу роль [2, с. 14].

Дослідження шляхом порівняльно-правового аналізу в галузевих юридичних науках дає можливість появи нових самостійних дисциплін. Слід зазначити, в науці не має єдиної думки щодо питання доцільності відокремлення галузевих порівняльно-правових юридичних дисциплін [3, с. 52; 4, с. 8].

З моменту набуття незалежності в Україні відбуваються реформаційні процеси у всіх сферах суспільного життя, це пов'язано з застосуванням в економіці ринкових механізмів. Звичайно, найбільших перетворень зазнала аграрна і земельна сфера. Так як при переході від командно-адміністративної економіки до ринкової змінюється сама сутність земельних та аграрних відносин. Від виключно публічних земельні та аграрні відносини стають публічно приватними. Саме на етапі здійснення реформаційних процесів в країні значно зростає роль порівняльно-правового аналізу аграрної реформи в зарубіжних країнах у сучасній науці аграрного права.

Дослідження реформаційних процесів аграрної реформи в зарубіжних країнах методом порівняльно-правового аналізу дає можливість отримання нових знань у цій сфері. Так, насамперед, вивчення зарубіжного правового досвіду, засад аграрних та земельних перетворень дозволяє знайти рішення різноманітних проблем правового регулювання реформаційних процесів, з якими стикається будь-яка держава і суспільство. Знання зарубіжного досвіду, законодавчого забезпечення реформаційних процесів дозволяє вітчизняному законодавцю уникнути помилок, що вже мали в історії і практиці правового впливу.

Але слід зауважити, що запозичення зарубіжного правового досвіду реформаційних процесів може мати різні наслідки, як позитивні, так і негативні. У цьому питанні ми поділяємо думку Є.С. Строева, який у своїх дослідженнях зазначає, що відмінності в земельних відносинах і організаційній структурі фермерського сектора в різних країнах показують, що використання зарубіжного досвіду при вирішенні земельного питання в пострадянських країнах має здійснюватися з великою обережністю, з урахуванням конкретних культурних, природних, історичних умов, характерних для цих країн під час становлення їх земельного строю [5, с. 273].

Висновки. Аналіз даного питання дозволив нам зробити наступні висновки. Сьогодні у зв'язку з проведенням земельної та аграрної реформи в Україні й потребою їх належного правового забезпечення особливу роль у сучасній науці аграрного права відіграють наукові дослідження шляхом порівняльно-правового аналізу аграрних реформ зарубіжних країн. Слід зауважити, що на сучасному етапі розвитку аграрних відносин існує багато нерозв'язних проблем у напрямі реформаційних процесів, що, у свою чергу, негативно позначається на ефективності правового регулювання суспільних відносин в аграрному секторі економіки. Виходячи з нашого дослідження, вирішувати ці проблеми необхідно з урахуванням зарубіжного досвіду аграрних перетворень. Дослідження методом порівняльно-правового аналізу аграрних реформ зарубіжних країн дозволяє нам проаналізувати шляхи вирішення проблем в аграрному секторі країн, які вже закінчили процес реформування, та на основі цього досвіду розробити

свою сучасну національну модель аграрних перетворень. Таким чином, ми не пропонуємо копіювання досвіду аграрних перетворень в зарубіжних країнах, що само по собі неможливо, враховуючи різний політичний, економічний, історичний, соціальний та культурний стан держав. Мова йде про використання аналітичного досвіду юридичних моделей аграрної реформи в зарубіжних країнах, шляхом порівняльно-правового аналізу, з метою вирішення проблем в аграрному секторі в Україні.

Список літератури:

1. Чау Тхі Хань Ван. Земельне законодавство Соціалістичної Республіки В'єтнам і України: порівняльно-правовий аналіз. Автореф. дис. канд. юрид. наук / Чау Тхі Хань Ван. – Х. – 2007. – С.17.
2. Арнаут Андрій Георгійович. Земельна реформа в Україні та Румунії: порівняльно-правовий аналіз законодавства. Автореф. дис. канд. юрид. наук / Арнаут Андрій Георгійович. – К. – 2007. – С.18.
3. Быстров Е.Г. Правовые проблемы земельной и аграрной реформы в зарубежных странах: теория, практика, итоги, перспективы / Быстров Е.Г. – Мн.: БГЭУ, 2001.
4. Нерсесянц В.С. Сравнительное правоведение в системе юриспруденции // Государство и право. – 2001. – № 6. – С. 14.
5. Сталев Ж. Сравнительный метод в социалистической правовой науке // Сравнительное правоведение. – М., – 1978. – С. 52
6. Тихомиров Ю.А. Право: национальное, международное, сравнительное // Государство и право. – 1999. – N 8. – С. 8.
7. Земельный вопрос/ Е.С. Строев, С.А. Никольский, В.И. Кирюшкин и др.; Под ред. Е.С. Строева. – М.: Колос, 1999. – 536 с.

Пасечник О. С. Сравнительно-правовой анализ аграрных реформ зарубежных стран в современной науке аграрного права / О. С. Пасечник // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2013. – Т. 26 (65). – № 2-1. – Ч. 1. – С. 423-427.

Статья посвящена анализу современных научных тенденций, которые сформировались в аграрном, относительно роли и места сравнительно- правового анализа аграрных реформ зарубежных стран в указанной науке. Обоснована необходимость применения зарубежного опыта аграрных преобразований с целью усовершенствования методологической, теоретической и законодательной базы реформирования аграрных отношений в Украине. Автор исследовал научную мысль зарубежных ученых относительно понятия сравнительно-правового анализа. Учитывая современные тенденции в правовом регулировании земельных отношений, автор определил роль и место сравнительно-правового анализа аграрных реформ зарубежных стран в науке аграрного права.

Ключевые слова: сравнительно-правовой анализ, аграрная реформа, понятие земельной реформы в Украине, земельные отношения.

**COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF AGRARIAN REFORM
FOREIGN COUNTRIES IN MODERN SCIENCE AGRARIAN LAW**

Pasechnik O. S.

Taurida National V.I. Vernadsky University, Simferopol, Ukraine

The article analyzes current scientific trends have emerged in the agricultural law, the role and place of comparative legal analysis of agrarian reform foreign countries in that science. The necessity of the use of foreign experience of agrarian reforms in order to improve the methodological, theoretical and legislation reforming agrarian relations in Ukraine. Investigated by scientific thought about the concept of foreign scholars of comparative legal analysis. Given the current trends in the legal regulation of land relations, the author defined the role and place of comparative legal analysis of agrarian reform foreign countries in science agrarian law.

The main idea of the article due to the need of modern Ukraine in search of a national model of reforming agrarian relations. The main directions which, in our opinion, should be designed with international experience of agrarian reforms. Research by comparative legal analysis of agrarian reform foreign countries is a source of foreign experience of agrarian reforms and the key to successful problem

solving in the direction of the reform process in the agricultural sector of Ukraine. In addition, a study by comparative legal analysis of legal sciences industry enables the emergence of new independent disciplines. Thus, all of the above necessitates the study of this problem.

The aim of our study is a comprehensive analysis of current scientific trends in the place and role of comparative legal analysis of agrarian reform foreign countries in modern science agrarian law, and disclosure of the negative and positive aspects of the application of international experience in the domestic legal system of agrarian reforms.

To achieve this goal in the process of writing, the author of the following tasks:

- To consider the views of scholars on the definition of comparative legal method;
- Open issues regarding the use of foreign experience of agrarian reforms in the national legal system;
- To investigate the influence of modern scientific research agrarian reform foreign countries through comparative legal analysis of the national reform process.

Since consideration of the matter should be noted that the current domestic and foreign scholars exploring issues of Reformation processes through comparative legal analysis. Conclusions national research based on comparative legal analysis used in successful of solving problems in the agrarian sector. The impact of these studies confirmed soon.

The analysis of this question allowed us to draw the following conclusions. Nowadays, in connection with the land and agrarian reform in Ukraine and they need the proper legal support special role in modern science, agricultural research play right through comparative legal analysis of agrarian reforms abroad. It should be noted that at the present stage of development of agrarian relations, there are many unsolved problems in the direction of the reform process, which in turn affects the efficiency of the legal regulation of social relations in the agricultural sector. Based on our research to solve this problem, taking into account the international experience of agrarian reforms. Studies using comparative legal analysis of agrarian reform foreign countries, allowing us to analyze the solutions to problems in the agricultural sector of the already completed the reform process, and based on this experience to develop a national model of a modern agrarian reforms. So we do not offer up the experience of agrarian reforms in foreign countries, which in itself is not possible, given the different political, economic, historical, social and cultural status of the states. This is the experience of analytical models of agrarian reform law in foreign countries through comparative legal analysis to address problems in the agricultural sector in Ukraine.

Key words: comparative legal analysis, agrarian reform, the concept of land reform in Ukraine, land relations.

Spisok literaturi:

1. Chau Thi Han Van. Zemelne zakonodavstvo Sotsialistichnoyi Respubliki V'etnam i Ukrayini: porivnyalno-pravoviy analiz. Avtoref. dis. kand. jurid. nauk / Chau Thi Han Van. – H. – 2007. – S. 17.
2. Arnaut Andriy Georgiyovich. Zemelna reforma v Ukrayini ta Rumuniyi: porivnyalno-pravoviy analiz zakonodavstva. Avtoref. dis. kand. jurid. nauk / Arnaut Andriy Georgiyovich. – K. – 2007. – S. 18.
3. Byistrov E.G. Pravovyye problemy zemelnoy i agrarnoy reformy v zarubezhnyih stranah: teoriya, praktika, itogi, perspektivy / Byistrov E.G. – Mn.: BGEU, 2001.
4. Nersesyants B.C. Sravnitelnoe pravovedenie v sisteme yurisprudentsii // Gosudarstvo i pravo. – 2001. – № 6. – S. 14.
5. Stalev Zh. Sravnitelnyy metod v sotsialisticheskoy pravovoy nauke // Sravnitelnoe pravovedenie. – M., – 1978. – S. 52
6. Tihomirov Yu.A. Pravo: natsionalnoe, mezhdunarodnoe, sravnitelnoe // Gosudarstvo i pravo. – 1999. – № 8. – S. 8.
7. Zemelnyy vopros/ E.S. Stroeve, S.A. Nikolskiy, V.I. Kiryushkin i dr.; Pod red. E.S. Stroeve. – M.: Kolos, 1999. – 536 s.